

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Полтавський юридичний інститут
Кафедра цивільного, господарського і фінансового права

Методичні вказівки до практичних занять
із навчальної дисципліни
«МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АРБИТРАЖ»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма/спеціалізація – «Право»

Статус дисципліни – вибіркова

Методичні вказівки до практичних занять із навчальної дисципліни «Міжнародний комерційний арбітраж» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» освітньої програми «Право» Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Полтава: Полтавський юрид. ін.-т Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 25 с.

Розробник:

Гриценко Галина Григорівна, доцент кафедри цивільного, господарського і фінансового права,
кандидат юридичних наук

Затверджено на засіданні кафедри цивільного, господарського і фінансового права (протокол № 1 від 30 серпня 2019 р.)

Дата оновлення – 27 серпня 2020 року
(протокол № 1 засідання кафедри цивільного, господарського і фінансового права від 27 серпня 2020 року)

Завідувач кафедри _____ І.Є.Криницький

**Т е м а 1. Міжнародний комерційний арбітраж як один із засобів
вирішення зовнішньоекономічних спорів**
О с н о в н і   п и т а н н я

1. Міжнародний комерційний арбітраж у системі державних судів.
2. Способи розв'язання зовнішньоекономічних спорів.
3. Переваги арбітражного способу розв'язання міжнародних комерційних спорів перед судовим.
4. Поняття і види третейських судів.
5. Історія розвитку міжнародного комерційного арбітражу.
6. Історія третейського провадження на території України та сусідніх держав.

Н о р м а т и в н і   а к т и   т а   л і т е р а т у р а

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 № 959-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 29. ст. 377. Дата оновлення: 15.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12/> (дата звернення: 28.08.2020).
2. Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 р. № 2709-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 32. ст.422. Дата оновлення: 20.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15> (дата звернення: 28.08.2020).
3. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» від 24.02.1994 р. № 4002-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 25. ст.198. Дата оновлення: 15.12.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12> (дата звернення: 28.08.2020).
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 40-41, 42. ст.492 Дата оновлення: 13.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15/> (дата звернення: 28.08.2020).
5. Международный коммерческий арбитраж / В. В. Комаров, В. Н. Погорецкий. Х. : Право, 2009. 164 с.
6. Матвійчук В. К. Міжнародний комерційний арбітраж : практикум : у 7 кн. / В. К. Матвійчук, І. О. Хар. – К. : КНТ, 2007.
Кн. 1 : Поняття і види міжнародного комерційного арбітражу. Арбітраж як спосіб вирішення спорів по зовнішньоторговельним контрактам. Поняття третейського порядку вирішення спорів. Історія розвитку Міжнародного комерційного арбітражу як способу вирішення спорів. – 244 с.
7. Міжнародний комерційний арбітраж : навч. посіб. / Юрій Білоусов [та ін.] ; під ред. У. Гелльманна, В. М. Коссака. — Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2015. 203 с.
8. Міжнародний комерційний арбітраж: навч. посіб. / О. М. Гончаренко ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Каф.комерц. права. — Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2014. - 203 с.
9. Міжнародний комерційний арбітраж в Україні: теорія та законодавство / Торгово-промислова палата України ; під заг. ред. І. Г. Побірченко. – К. : Ін Юре, 2007. – 584 с.

10. Цірат А.В., Цірат Г.А. Міжнародний комерційний арбітраж : навч. посіб.- К. : Істина, 2002. - 304 с.

Т е м а 2. Класифікація і загальна характеристика видів міжнародних комерційних арбітражів

О с н о в н і   п и т а н н я

1. Загальна характеристика регламентів постійно діючих арбітражних органів.
2. Загальна характеристика регламентів арбітражів ad hoc.
3. Забезпечувальні заходи в міжнародному комерційному арбітражі.
4. Міжнародно-правова регламентація постійнодіючих міжнародних арбітражів та арбітражів ad hoc.
5. Окремі види постійно діючих арбітражних центрів: Арбітражний інститут Торгової палати Стокгольма (SCC); Лондонський суд міжнародного арбітражу (LCIA); Міжнародний суд арбітражу (ICC).

Казус 1.

Договір, укладений між українською та іспанською організаціями, передбачає передачу всіх спорів, що слідує з договору, на розгляд іспанських судів. Іспанська компанія, зацікавлена у стягненні на майно боржника, що знаходиться в Україні, звернулася за консультацією до української юридичної фірми. Юрист заявив представнику іспанської компанії, що рішення іспанського суду має сумнівні перспективи для виконання на території України, і дав пораду зробити уступку права вимоги на користь третьої особи (української організації) з тим, аби ця особа отримала право на звернення до господарського суду. Така уступка була зроблена, причому в угоді про уступку права вимоги вказувалося, що права за пророгаційною угодою не переходять на нові правовідносини.

Чи згодні Ви з позицією юриста?

Казус 2.

Лондонський третейський суд виніс ухвалу, в якій задовольнив позов англійської фірми до українського підприємства про визнання угоди недійсною. Надалі англійська фірма звернулася до господарського суду України і зажадала проведення двосторонньої реституції між договірними сторонами.

Український суд заново дослідив питання і дійшов до висновку, що договір дійсний і, відповідно, в задоволенні позову повинно бути відмовлено. Представник англійської компанії заявив, що рішення Лондонського третейського суду володіє преюдиціальною силою і обставини, що в ньому встановлені, не підлягають доведенню.

Яким чином має бути вирішена дана ситуація? Чи зміниться рішення задачі, якщо рішення про визнання угоди

недійсною було прийнято не третейським судом, а державним судом Великобританії?

Казус 3.

Між українським підприємством «У» і кіпрською компанією «В» 24 липня 2004р. укладено договір позики. Строк дії договору до 30 липня 2009р. Оскільки українське підприємство протягом 4 років не сплачувало проценти за користування 2 мільйонами доларів США, Кіпрська компанія «А» 20 січня 2009р. звернулася до МКАСу при ТПП України з позовом до українського підприємства про дострокове розірвання договору, повернення позики в сумі 2 мільйони доларів США, сплату процентів за договором позики, відшкодування інфляційних витрат, відшкодування витрат на правову допомогу, відшкодування витрат на сплату арбітражного збору.

Позов заявлено компанією «А» з посиланням на те, що в вересні 2008р. компанія «В» змінила назву на компанію «А».

Українське підприємство просило у позові відмовити, посилаючись на те, що Компанія «А» не є належною стороною договору позики і тому є неналежним позивачем, оскільки позивач надав лише сертифікати щодо реєстрації фірми «А» і зміни назви фірми «В» на фірму «А», крім того, в наданих позивачем документах ідентифікаційні номери компанії «В» і компанії «А» не співпадають.

Яку інформацію необхідно було отримати від кіпрської компанії «В» на стадії укладення договору, які документи повинна була надати кіпрська компанія на підтвердження цієї інформації.

Які документи мають бути надані кіпрською компанією «А» під час розгляду спору на підтвердження зміни назви сторони в договорі, хто, де, яким чином має засвідчити справжність цих документів.

Які обставини повинен довести позивач.

Які документи необхідно надати позивачеві на підтвердження позовних вимог.

Яке матеріальне право повинно застосовуватися до цього договору, хто і яким чином має визначити застосоване до договору право.

Нормативні акти та література

1. Арбітражний інститут Торгової палати Стокгольма (SCC - The Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce) <https://sccinstitute.com/>
2. Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж від 21.04.1961 р. Офіційний вісник України від 19.11.2004. 2004 р.. № 44. С.357. Ст. 2940. Дата оновлення: 07.01.1964. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_069 (дата звернення: 28.08.2020).
3. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» від 24.02.1994 р. № 4002-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 25. ст.198. Дата оновлення: 15.12.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12> (дата звернення: 28.08.2020).

4. Захарченко Т. Правила прискореної арбітражної процедури Арбітражного інституту Торгової палати м. Стокгольма / Т. Захарченко // Право України. – 2011. - № 11-12. – С. 314-320.
5. Захарченко Т. Правила сприяння арбітражу з боку Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України відповідно до Арбітражного регламенту ЮНСІТРАЛ / Т. Захарченко // Право України. – 2012. - № 1-2. – С. 484-487.
6. Лондонський суд міжнародного арбітражу (LCIA - The London Court of International Arbitration) <https://www.lcia.org/>
7. Международный коммерческий арбитраж / В. В. Комаров, В. Н. Погорецкий. Х. : Право, 2009. 164 с.
8. Міжнародний суд арбітражу (ICC – International Chamber of Commerce) <https://iccwbo.org/>
9. Цірат А.В., Цірат Г.А. Міжнародний комерційний арбітраж : навч. посіб.- К. : Істина, 2002. - 304 с.

Тема 3. Внутрішньодержавна регламентація міжнародного комерційного арбітражу

О с н о в н і   п и т а н н я

1. Принципи формування національного законодавства про міжнародний комерційний арбітраж.
2. Загальна характеристика Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж».
3. Сфера застосування арбітражного способу вирішення спорів.
4. Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України (ІСАС). Основні положення Регламенту міжнародного комерційного арбітражу при Торгово-промисловій палаті України.
5. Морська арбітражна комісія при ТПП України (УМАС – МАК при ТПП України).
6. Порівняльна характеристика законодавства країн СНД щодо регулювання міжнародного комерційного арбітражу.

Казус 4

Між українським підприємством (покупець) і компанією Монако (продавець) в м. Суми укладений договір купівлі – продажу товару . Вантажовідправник - ізраїльська фірма. Договір укладений на умовах поставки FOB порт Миколаїв .

Судно з вантажем на борту прибуло до порту Тера Нова, 2 тижні простояло в порту без розвантаження в очікуванні оплати товару. Компанія заплатила порту 100000 доларів США демередж (за простій судна в порту), терміново перепродала товар іншій іноземній фірмі, втративши при цьому 200000 доларів США.

Компанія Монако звернулась до МКАСу при ТПП України з позовом про стягнення 100000 доларів США - збитків, завданих сплатою простою, 200000 доларів США - неотриманих прибутків - різниці між ціною контракту і ціною, за якою товар був проданий іншій фірмі.

Хто і яким чином має визначити право, застосоване до цього контракту.

Чи можуть визначити застосоване право представники сторін в засіданні Арбітражного суду.

Які колізійні норми діють в законодавстві України.

Що означає поставка на умовах FOB - порт. Які зобов'язання покладені на покупця, які на продавця. Коли ці зобов'язання вважаються виконаними.

Які юридичні факти, які обставини повинен підтвердити позивач.

Які документи він має надати на підтвердження цих обставин.

Прокоментуйте зміст ст. 75 Конвенції ООН про договори міжнародної купівлі – продажу товарів стосовно викладених обставин виконання контракту і заявлених позовних вимог.

Які позовні вимоги є обґрунтованими.

Казус 5.

В контракті, укладеному між українським і російським підприємствами, в розділі «порядок вирішення спорів» зазначено, що спори, що виникають з цього контракту або в зв'язку із ним, вирішуються в порядку, передбаченому законодавством України.

- Прокоментуйте цей розділ контракту. Який механізм вирішення спору він передбачає.

- В якому суді якої держави буде вирішуватися спір, якщо позивачем по справі буде українське підприємство і якщо позивачем по справі буде російське підприємство. Як визначається підвідомчість цієї справи.

Нормативні акти та література

1. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» від 24.02.1994 р. № 4002-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 25. ст.198. Дата оновлення: 15.12.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12> (дата звернення: 28.08.2020).
2. Захарченко Т. Правила сприяння арбітражу з боку Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України відповідно до Арбітражного регламенту ЮНСІТРАЛ / Т. Захарченко // Право України. – 2012. - № 1-2. – С. 484-487.
3. Матвійчук В. К. Міжнародний комерційний арбітраж : практикум : у 7 кн. / В. К. Матвійчук, І. О. Хар. – К. : КНТ, 2007.
4. Международный коммерческий арбитраж / В. В. Комаров, В. Н. Погорецкий. Х. : Право, 2009. 164 с.
5. Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України (ІСАС - МКАС при ТПП України) <https://icac.org.ua/ru/>

6. Міжнародний комерційний арбітраж в Україні: теорія та законодавство / Торгово-промислова палата України ; під заг. ред. І. Г. Побірченко. – К. : Ін Юре, 2007. – 584 с.
7. Морська арбітражна комісія при ТПП України (UMAC – МАК при ТПП України) <https://macom.org.ua/ru/>
8. Практика МКАС при ТПП України. Внешнеэкономические споры / под общ. ред. И. Г. Побирченко. – К. : Практис, 2006. – 864 с.
9. Цірат А.В., Цірат Г.А. Міжнародний комерційний арбітраж : навч. посіб.- К. : Істина, 2002. - 304 с.

Тема 4. Міжнародно-правова регламентація міжнародного комерційного арбітражу

О с н о в н і   п и т а н н я

1. Загальна характеристика Женевського протоколу про арбітражні застереження 1923. Загальна характеристика Женевської Конвенції про виконання іноземних арбітражних рішень 1927р.
2. Типовий закон ЮНІСТРАЛ “Про міжнародний торговий арбітраж” 1985 р.
3. Основні положення Київської конвенції про порядок вирішення спорів, пов’язаних із здійсненням господарчої діяльності 1992 р.
4. Розв’язання інвестиційних спорів за допомогою міжнародного арбітражу. Міжнародний Центр по врегулюванню інвестиційний спорів
5. Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 р.
6. Рекомендації Комісії ООН по праву міжнародної торгівлі в допомогу арбітражним установам.

Н о р м а т и в н і   а к т и   т а   л і т е р а т у р а

1. Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж від 21.04.1961 р. Офіційний вісник України від 19.11.2004. 2004 р.. № 44. С.357. Ст. 2940. Дата оновлення: 07.01.1964. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_069 (дата звернення: 28.08.2020).
2. Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 р. № 2709-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 32. ст.422. Дата оновлення: 20.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15> (дата звернення: 28.08.2020).
3. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» від 24.02.1994 р. № 4002-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 25. ст.198. Дата оновлення: 15.12.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12> (дата звернення: 28.08.2020).
4. Погоджувальний Регламент ЮНСІТРАЛ від 15.06.1976 р. Дата оновлення: 15.06.1976. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_063 (дата звернення: 28.08.2020).
5. Типовий закон ЮНСІТРАЛ щодо міжнародного торгівельного арбітражу від 21.06.1985 р. Дата оновлення: 25.05.2007. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_879 (дата звернення: 28.08.2020).

6. Матвійчук В. К. Міжнародний комерційний арбітраж : практикум : у 7 кн. / В. К. Матвійчук, І. О. Хар. – К. : КНТ, 2007.
Кн. 1 : Поняття і види міжнародного комерційного арбітражу. Арбітраж як спосіб вирішення спорів по зовнішньоторговельним контрактам. Поняття третейського порядку вирішення спорів. Історія розвитку Міжнародного комерційного арбітражу як способу вирішення спорів. – 244 с.
7. Международный коммерческий арбитраж / В. В. Комаров, В. Н. Погорецкий. Х. : Право, 2009. 164 с.
8. Міжнародне приватне право : підручник / Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого"; за ред.: В. П. Жушман, І. А. Шуміло. – Х. : Право, 2012. – 320 с.
9. Міжнародний комерційний арбітраж : навч. посіб. / Юрій Білоусов [та ін.] ; під ред. У. Гелльманна, В. М. Коссака. — Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2015. 203 с.
10. Захарченко Т. Правила прискореної арбітражної процедури Арбітражного інституту Торгової палати м. Стокгольма/ Т. Захарченко // Право України. – 2011. - № 11-12. – С. 314-320.
11. Захарченко Т. Правила сприяння арбітражу з боку Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України відповідно до Арбітражного регламенту ЮНСІТРАЛ / Т. Захарченко // Право України. – 2012. - № 1-2. – С. 484-487.
12. Шемшученко С. Джерела права, що застосовуються в арбітражному процесі в рамках Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів / С. Шемшученко // Право України. – 2012. - № 6. – С. 45-52.

Тема 5. Підстави для розгляду спорів в МКА. Арбітражна угода

О с н о в н і   п и т а н н я

1. Загальні вимоги щодо розгляду справ арбітражем.
2. Компетенція арбітражного суду.
3. Загальне поняття арбітражної угоди та її форми. Автономність арбітражної угоди.
4. Арбітражна угода і арбітражне застереження.
5. Вимоги до форми арбітражної угоди за законодавством України та країн СНД..

Казус 6.

В контракті зазначено, що розбіжності, які виникають при виконанні зобов'язань, передбачених цим контрактом, і не врегульовані шляхом переговорів і листування протягом 90 днів від дня перших переговорів, підлягають врегулюванню в Комерційному господарському суді при ТПП

України (м. Київ), згідно матеріальному праву України, рішення якого є обов'язковим для виконання.

- *Який обсяг цієї арбітражної угоди. Передача яких спорів не передбачена цією арбітражною угодою.*

- *Який доарбітражний механізм вирішення спорів встановлений сторонами.*

На яких етапах вирішення спору які можуть бути наслідки недотримання цього порядку.

- *Як співвідноситься цей порядок доарбітражного врегулювання спору з нормами Закону України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті».*

- *Чи компетентний МКАС при ТПП України розглядати ці спори.*

Казус 7.

В розділі 7 договору купівлі – продажу зазначено, що спори, по яких сторонами не досягнута згода, вирішуються в Торгово - промисловій палаті України або в господарському суді України із застосуванням норм матеріального і процесуального права України.

- *Зазначте, які помилки припущені в цьому арбітражному застереженні, які наслідки вони можуть викликати.*

- *Що таке альтернативне арбітражне застереження. Чи допустимо укласти альтернативне арбітражне застереження.*

- *В яких випадках можливий розгляд справи в господарських судах України.*

- *Чи застосовуються норми процесуального права України при вирішенні спору МКАСом при ТПП України.*

Казус 8.

В контракті зазначено, що всі спори, які виникатимуть відносно цього контракту, розглядаються в МКАС при ТПП Криму у відповідності із законодавством України.

Позивач звернувся до МКАСу при ТПП України з позовом до контрагента. Відповідач у відзиві на позов просив у позові відмовити за недоведеністю факту отримання товару.

- *Проаналізуйте укладене в контракті арбітражне застереження. Чи є воно дійсним.*

- *Чи укладена арбітражна угода про вирішення спору в МКАСі при ТПП України.*

- *Чи компетентний МКАС при ТПП України розглядати цю справу.*

Казус 9.

В контракті міститься вказівка на те, що у разі неможливості врегулювання спорів і розбіжностей в межах укладеного договору, такі спори можуть бути передані сторонами на вирішення арбітражу.

- *Проаналізуйте це арбітражне застереження.*

- *Який вид арбітражу можна вважати узгодженим сторонами.*

- *Які умови не узгоджені сторонами в цьому арбітражному застереженні, відсутність яких ускладнює вирішення спору.*

Казус 10

В контракті передбачено, що всі спори, що виникають між сторонами при наявності претензій до угорської сторони, підлягають компетенції Пештського центрального суду або Столичного суду. В разі виникнення претензій до української сторони, сторони визнають компетенцію Міжнародного торгового арбітражу при ТПП України, що знаходиться у м. Києві.

Проаналізуйте це застереження.

Які механізми вирішення спору воно передбачає.

За яким законодавством визначається підсудність спорів в Угорщині.

Казус 11.

В контракті передбачено, що у випадку неможливості врегулювати спори і розбіжності, які стосуються якості поставленого товару в межах укладеного договору, такі спори протягом 30 днів можуть бути передані сторонами на розгляд арбітражного суду, місцем знаходження якого повинен бути м. Київ.

Проаналізуйте це арбітражне застереження.

Які недоліки притаманні узгодженому порядку вирішення спору.

Як можна визначити строк дії цього арбітражного застереження.

Який визначений обсяг арбітражного застереження.

Яке значення має місце знаходження арбітражу.

Н о р м а т и в н і а к т и т а л і т е р а т у р а

1. Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж від 21.04.1961 р. Офіційний вісник України від 19.11.2004. 2004 р.. № 44. С.357. Ст. 2940. Дата оновлення: 07.01.1964. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_069 (дата звернення: 28.08.2020).
2. Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 р. № 2709-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 32. ст.422. Дата оновлення: 20.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15> (дата звернення: 28.08.2020).
3. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» від 24.02.1994 р. № 4002-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 25. ст.198. Дата оновлення: 15.12.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12> (дата звернення: 28.08.2020).
4. Захарченко Т. Правила прискореної арбітражної процедури Арбітражного інституту Торгової палати м. Стокгольма/ Т. Захарченко // Право України. – 2011. - № 11-12. – С. 314-320.
5. Захарченко Т. Правила сприяння арбітражу з боку Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України відповідно до Арбітражного регламенту ЮНСІТРАЛ / Т. Захарченко // Право України. – 2012. - № 1-2. – С. 484-487.

6. Захарченко Т. Правила сприяння арбітражу з боку Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України відповідно до Арбітражного регламенту ЮНСІТРАЛ / Т. Захарченко // Право України. – 2012. - № 1-2. – С. 484-487.
Кн. 1 : Поняття і види міжнародного комерційного арбітражу. Арбітраж як спосіб вирішення спорів по зовнішньоторговельним контрактам. Поняття третейського порядку вирішення спорів. Історія розвитку Міжнародного комерційного арбітражу як способу вирішення спорів. – 244 с.
7. Матвійчук В. К. Міжнародний комерційний арбітраж : практикум : у 7 кн. / В. К. Матвійчук, І. О. Хар. – К. : КНТ, 2007.
8. Международный коммерческий арбитраж / В. В. Комаров, В. Н. Погорецкий. Х. : Право, 2009. 164 с.
9. Міжнародне приватне право : підручник / Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого"; за ред.: В. П. Жушман, І. А. Шуміло. – Х. : Право, 2012. – 320 с.
10. Міжнародний комерційний арбітраж : навч. посіб. / Юрій Білоусов [та ін.] ; під ред. У. Гельманна, В. М. Коссака. — Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2015. 203 с.
11. Погоджувальний Регламент ЮНСІТРАЛ від 15.06.1976 р. Дата оновлення: 15.06.1976. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_063 (дата звернення: 28.08.2020)..
12. Практика МКАС при ТПП України. Внешнеэкономические споры / под общ. ред. И. Г. Побирченко. – К. : Праксис, 2006. – 864 с.
13. Типовий закон ЮНСІТРАЛ щодо міжнародного торгівельного арбітражу від 21.06.1985 р. Дата оновлення: 25.05.2007. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_879 (дата звернення: 28.08.2020).
14. Цірат А.В., Цірат Г.А. Міжнародний комерційний арбітраж : навч. посіб.- К. : Істина, 2002. - 304 с.
15. Шемшученко С. Джерела права, що застосовуються в арбітражному процесі в рамках Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів / С. Шемшученко // Право України. – 2012. - № 6. – С. 45-52.

Тема 6. Порядок (підстави) передачі спору на розгляд МКА. Право, що підлягає застосуванню. Застосування цивільно-процесуального законодавства в діяльності МКА

О с н о в н і   п и т а н н я

1. Форма та порядок звернення до МКА.
2. Визначення права, що застосовується до арбітражної угоди.

3. Застосування цивільно-процесуального законодавства в діяльності МКА.
4. Угода про право, що підлягає застосуванню.
5. Визначення права, що підлягає застосуванню при регулюванні договірних правовідносин..

Казус 12.

Українська фірма звернулася до МКАСу при ТПП України з позовом до німецької компанії про розірвання договору і стягнення заборгованості, зазначив в якості правової підстави для звернення до МКАСу при ТПП України п.6 договору від 24.02.2004р., відповідно до якого «будь – який спір, що виникає з тлумачення та застосування цього договору, буде вирішуватися шляхом переговорів. Якщо сторони не досягнуть згоди, то спори підлягають вирішенню в МКАСі при ТПП України м. Києва, за законодавством України. Відповідач у відзиві на позовну заяву заявив про відсутність правової підстави для вирішення спору у МКАСі при ТПП України, повідомивши про те, що сторони 07.04.2006р. підписали протокол №1, (який визнали невід’ємною частиною договору), в якому зазначили, що всі спори, що виникають під час виконання договору і цього протоколу, можуть бути вирішені в судовому порядку за місцем знаходження відповідача на підставі законодавства України або Німеччини. В зв’язку із цим відповідач просив суд визнати себе некомпетентним по вирішенню цієї справи і припинити провадження по справі.

- Проаналізуйте ситуацію по справі щодо домовленості сторін в договорі і в Протоколі.

- Який спір щодо компетенції може виникнути в зв’язку із наявністю арбітражного застереження в договорі і застереження про судовий форум в Протоколі і як він має бути вирішений.

- Яке рішення може прийняти МКАС при ТПП України щодо власної компетенції розглядати цей спір.

Казус 13

Українське підприємство звернулося до МКАСу при ТПП України з позовом до турецької фірми про стягнення заборгованості за контрактом, в п.10 якого було передбачено, що розбіжності, які виникають між сторонами з приводу цього контракту, повинні бути врегульовані МКАСом при ТПП України.

Відповідач, отримавши позовні матеріали, у відзиві на позов заявив про відсутність у МКАСу при ТПП України компетенції на вирішення цього спору, посилаючись на те, що спірний контракт є недійсним, недійсним є і арбітражне застереження, оскільки представник, який підписав цей контракт від імені відповідача, не мав повноважень на підписання такого роду контрактів і арбітражних угод, в зв’язку із чим відповідач просив МКАС визнати себе некомпетентним вирішувати цей спір і припинити провадження по справі.

Як встановлено матеріалами справи, відповідач факт отримання товару за контрактом визнав, вартість товару сплатив у розмірі 90%.

Які обставини необхідно досліджувати у випадку заперечення однією стороною дійсності контракту і відповідно дійсності арбітражного застереження.

Які наслідки передбачені законодавством України, якщо договір підписується представником з перевищенням повноважень.

Яке рішення щодо власної компетенції повинен прийняти МКАС при ТПП України.

Казус 14.

У відповідності з п.10 контракту контракт укладений і підписаний сторонами у двох примірниках на двох мовах: російській і англійській.

Текст п.8 контракту на російській мові передбачає, що всі спори з контракту передаються на вирішення до арбітражу при Московській Торгово – промисловій палаті .

В тексті на англійській мові передбачено, що спори передаються на вирішення до Арбітражної комісії Російської комерційної палати в Москві.

Позивач звернувся з позовом до Міжнародного комерційного арбітражного суду при ТПП Російської Федерації.

Відповідач, отримавши позовні матеріали, надіслав Арбітражному суду відзив на позов, у якому визнав позовні вимоги необґрунтованим, в наступному листі про призначення арбітра відповідач заявив про відсутність у МКАСу при ТПП РФ компетенції розглядати цей спір, оскільки назва суду в жодному з варіантів є неправильною, що свідчить про відсутність чіткого волевиявлення сторін щодо вирішення спору саме у МКАСі при ТПП РФ.

Проаналізуйте зміст цього арбітражного застереження, визначте його недоліки і можливі наслідки реалізації арбітражного застереження.

Чи відповідає заявлений відвід Арбітражного суду при ТПП РФ встановленому порядку.

Які мають бути наслідки цієї заяви.

Яке рішення щодо компетенції має прийняти МКАС при ТПП РФ, підготуйте мотивацію такого рішення.

Казус 15

Російська фірма звернулася до МКАСу при ТПП Російської Федерації з позовом до української фірми про повернення авансу, сплаченого відповідачу в зв'язку з не поставкою ним товару, і нарахуванням річних за користування сумою попередньої оплати.

Справу було прийнято до провадження на підставі арбітражної угоди, яка містилася в п.9 контракту, відповідно до якої всі спори, що виникають з цього контракту або в зв'язку із ним підлягають розгляду у Міжнародному комерційному арбітражному суді при ТПП РФ.

Українська фірма компетенцію МКАСу при ТПП РФ заперечила, посилаючись на те, що умова про порядок вирішення спору є нікчемною, оскільки порушує право на судовий захист.

Чи може сторона в односторонньому порядку розірвати арбітражну угоду.

Чи є обґрунтованим оспорювання компетенції МКАСу при ТПП РФ розглядати цю справу.

Яке рішення щодо заяви про відвід Арбітражного суду має прийняти МКАС при ТПП РФ.

Казус 16

Українська фірма звернулася до МКАСу при ТПП України з позовом до італійської фірми про визнання контракту розірваним, повернення попередньої оплати за товар, якій не було поставлено відповідачем, стягнення штрафних санкцій за невиконання зобов'язань про поставку товару.

Справу було прийнято до провадження на підставі самостійного арбітражного договору, укладеного сторонами після підписання контракту, який передбачав, що всі спори, які будуть виникати з цього контракту, підлягають вирішенню в МКАСі при ТПП України.

Відповідач, отримавши позовну заяву, заперечив компетенцію МКАСу при ТПП України розглядати цей спір, посилаючись на те, що враховуючи вимогу позивача про розірвання контракту, у разі розірвання контракту необхідно визнати розірваною і арбітражну угоду, яка стосується спорів, що виникають з цього контракту.

Чи правомірні заперечення відповідача проти компетенції МКАСу при ТПП України.

Які наслідки настають для арбітражного застереження, яке міститься в контракті, у разі розірвання контракту.

Яке рішення щодо власної компетенції розглядати цей спір має винести МКАС при ТПП РФ.

Казус 17.

Позивач звернувся до Арбітражного суду з позовом про стягнення вартості поставленого товару в сумі 30000 доларів США, пені за прострочення оплати товару в сумі 10000 доларів США, 10000 доларів США на відшкодування збитків, понесених в зв'язку із сплатою в бюджет України пені, передбаченої Законом України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті», а також арбітражного збору.

Відповідач у відзиві на позов позовні вимоги визнав необґрунтованими, просив у позові відмовити, посилаючись на те, що частина поставленого товару на загальну суму 10000 доларів США є неякісною, крім того відповідач в зв'язку із поставкою неякісного товару поніс збитки на суму 20000 євро, за попереднім контрактом, укладеним теж з позивачем, відповідач поніс збитки в сумі 5000 доларів США.

Чи повинен Арбітражний суд розглянути і врахувати ці заперечення відповідача.

Як необхідно правильно оформити такого роду заперечення проти позову.

Яке значення вирішення цього питання має для строків позовної давності.

Розрахуйте суму арбітражного збору по цій справі за Регламентом МКАСу при ТПП України.

Прокоментуйте і обґрунтуйте застосування ст. 77 Конвенції ООН про договори міжнародної купівлі – продажу товарів (Відень, 1980р.) в контексті заявлених позовних вимог.

Підготуйте зустрічний позов.

Підготуйте мирову угоду.

Н о р м а т и в н і а к т и т а л і т е р а т у р а

1. Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж від 21.04.1961 р. Офіційний вісник України від 19.11.2004. 2004 р.. № 44. С.357. Ст. 2940. Дата оновлення: 07.01.1964. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_069 (дата звернення: 28.08.2020).
2. Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 р. № 2709-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 32. ст.422. Дата оновлення: 20.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15> (дата звернення: 28.08.2020).
3. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» від 24.02.1994 р. № 4002-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 25. ст.198. Дата оновлення: 15.12.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12> (дата звернення: 28.08.2020).
4. Погоджувальний Регламент ЮНСІТРАЛ від 15.06.1976 р. Дата оновлення: 15.06.1976. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_063 (дата звернення: 28.08.2020).
5. Типовий закон ЮНСІТРАЛ щодо міжнародного торговельного арбітражу від 21.06.1985 р. Дата оновлення: 25.05.2007. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_879 (дата звернення: 28.08.2020). Матвійчук В. К. Міжнародний комерційний арбітраж : практикум : у 7 кн. / В. К. Матвійчук, І. О. Хар. – К. : КНТ, 2007. Кн. 1 : Поняття і види міжнародного комерційного арбітражу. Арбітраж як спосіб вирішення спорів по зовнішньоторговельним контрактам. Поняття третейського порядку вирішення спорів. Історія розвитку Міжнародного комерційного арбітражу як способу вирішення спорів. – 244 с.
6. Международный коммерческий арбитраж / В. В. Комаров, В. Н. Погорецкий. Х. : Право, 2009. 164 с.
7. Міжнародне приватне право : підручник / Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого"; за ред.: В. П. Жушман, І. А. Шуміло. – Х. : Право, 2012. – 320 с.
8. Міжнародний комерційний арбітраж : навч. посіб. / Юрій Білоусов [та ін.] ; під ред. У. Гелльманна, В. М. Коссака. —

Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2015. 203 с.

9. Захарченко Т. Правила прискореної арбітражної процедури Арбітражного інституту Торгової палати м. Стокгольма/ Т. Захарченко // Право України. – 2011. - № 11-12. – С. 314-320.
10. Захарченко Т. Правила сприяння арбітражу з боку Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України відповідно до Арбітражного регламенту ЮНСІТРАЛ / Т. Захарченко // Право України. – 2012. - № 1-2. – С. 484-487.
11. Шемшученко С. Джерела права, що застосовуються в арбітражному процесі в рамках Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів / С. Шемшученко // Право України. – 2012. - № 6. – С. 45-52.

Тема 7. Формування складу арбітражу. Процедура (порядок) розгляду комерційних спорів в МКА

О с н о в н і   п и т а н н я

1. Вибір місця арбітражного розгляду.
2. Порушення арбітражної процедури. Вимоги до позовної заяви.
3. Формування складу арбітражного суду. Вимоги, що висуваються до кандидатури арбітра. Процедура відводу арбітра.
4. Порядок розгляду справи.
5. Прийняття арбітражем попередніх рішень. Заходи попереднього забезпечення.
6. Припинення арбітражного розгляду справи.
7. Особлива думка арбітра.
8. Арбітражний збір. Витрати, пов'язані зі здійсненням арбітражу.

Казус 18.

Позивач звернувся з позовом про стягнення заборгованості, яка виникла з контракту №32 від 14.10.2007р. Відповідач заявив зустрічний позов про стягнення заборгованості, яка виникла з контракту №24 від 10.04.2006р.

Чи може бути цей зустрічний позов прийнятий до розгляду.

Які зустрічні вимоги мав право заявити відповідач в цьому арбітражному процесі.

Казус 19.

Позивач звернувся з позовом про стягнення вартості поставленого товару.

Відповідач, посилаючись на невідповідність товару умовам договору щодо якості, і пояснюючи, чому він порушив порядок приймання товару за якістю, передбачений контрактом, заявив, що товар було прийнято неналежним чином вантажоотримувачем, в зв'язку із чим просив залучити вантажоотримувача в якості співвідповідача.

В чому особливості залучення до справи співвідповідача, третьої особи в третейському судочинстві.

Чи має право Арбітражний суд залучити вантажоотримувача в якості співвідповідача.

Як Арбітражний суд повинен розглянути таке клопотання.

Казус 20.

Прийнявши справу до провадження, Арбітражний суд направив відповідачу позовні матеріали і комплект документів Арбітражного суду за адресою, зазначеною позивачем, кур'єрською поштовою службою DHL. Поштова служба повідомила про неможливість вручення кореспонденції Арбітражного суду в зв'язку із неправильною адресою.

Кореспонденцію, яку було направлено поштою за другою адресою відповідача, було повернуто іноземною поштовою службою з причини «за не розшуком».

Чому в міжнародному арбітражі позовні матеріали направляються самою арбітражною установою.

Яке значення має правильне зазначення юридичної адреси відповідача.

Чим відрізняється повернення кореспонденції з причини «за не розшуком» від повернення з причини «за не запитом», « в зв'язку зі спливом терміну зберігання», «неповна адреса».

Яке рішення має ухвалити Арбітражний суд, якщо позивачу не вдається встановити адресу відповідача, або якщо відповідач виключений з реєстру.

Які наслідки для резидента України передбачені в Законі України «Про порядок розрахунків в іноземній валюті» у випадках припинення провадження по справі.

Казус 21.

Правовою підставою для звернення до МАКСу при ТПП України є п.9 контракту, де зазначено, що всі спори, що можуть виникнути в процесі виконання цього контракту, розглядаються за місцем знаходження продавця в МКАС при ТПП України, арбітражне провадження в суді відбувається англійською і російською мовами.

Чи може Арбітражний суд за власним рішенням обрати одну мову як мову арбітражного провадження.

На якій мові повинні бути оформлені позовні матеріали і додані до них документи, на якій мові повинно відбуватися усне слухання справи.

На кого покладаються витрати на участь у процесі перекладача.

Чи означає двомовність контракту двомовний арбітражний розгляд.

Нормативні акти та література

1. Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж від 21.04.1961 р. Офіційний вісник України від 19.11.2004. 2004 р.. № 44. С.357. Ст. 2940.
Дата оновлення: 07.01.1964. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_069 (дата звернення: 28.08.2020).

2. Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 р. № 2709-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 32. ст.422. Дата оновлення: 20.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15> (дата звернення: 28.08.2020).
3. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» від 24.02.1994 р. № 4002-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 25. ст.198. Дата оновлення: 15.12.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12> (дата звернення: 28.08.2020).
4. Захарченко Т. Правила прискореної арбітражної процедури Арбітражного інституту Торгової палати м. Стокгольма/ Т. Захарченко // Право України. – 2011. - № 11-12. – С. 314-320.
5. Захарченко Т. Правила сприяння арбітражу з боку Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України відповідно до Арбітражного регламенту ЮНСІТРАЛ / Т. Захарченко // Право України. – 2012. - № 1-2. – С. 484-487.
6. Захарченко Т. Правила сприяння арбітражу з боку Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України відповідно до Арбітражного регламенту ЮНСІТРАЛ / Т. Захарченко // Право України. – 2012. - № 1-2. – С. 484-487.
Кн. 1 : Поняття і види міжнародного комерційного арбітражу. Арбітраж як спосіб вирішення спорів по зовнішньоторговельним контрактам. Поняття третейського порядку вирішення спорів. Історія розвитку Міжнародного комерційного арбітражу як способу вирішення спорів. – 244 с.
7. Матвійчук В. К. Міжнародний комерційний арбітраж : практикум : у 7 кн. / В. К. Матвійчук, І. О. Хар. – К. : КНТ, 2007.
8. Международный коммерческий арбитраж / В. В. Комаров, В. Н. Погорецкий. Х. : Право, 2009. 164 с.
9. Міжнародне приватне право : підручник / Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого"; за ред.: В. П. Жушман, І. А. Шуміло. – Х. : Право, 2012. – 320 с.
10. Міжнародний комерційний арбітраж : навч. посіб. / Юрій Білоусов [та ін.] ; під ред. У. Гелльманна, В. М. Коссака. — Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2015. 203 с.
11. Погоджувальний Регламент ЮНСІТРАЛ від 15.06.1976 р. Дата оновлення: 15.06.1976. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_063 (дата звернення: 28.08.2020).
12. Практика МКАС при ТПП України. Внешнеэкономические споры / под общ. ред. И. Г. Побирченко. – К. : Праксис, 2006. – 864 с.
13. Типовий закон ЮНСІТРАЛ щодо міжнародного торговельного арбітражу від 21.06.1985 р. Дата оновлення: 25.05.2007. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_879 (дата звернення: 28.08.2020).
14. Цірат А.В., Цірат Г.А. Міжнародний комерційний арбітраж : навч. посіб.- К. : Істина, 2002. - 304 с.

15. Шемшученко С. Джерела права, що застосовуються в арбітражному процесі в рамках Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів / С. Шемшученко // Право України. – 2012. - № 6. – С. 45-52.

Тема 8. Порядок винесення й оскарження арбітражного рішення. Виконання арбітражних рішень

О с н о в н і   п и т а н н я

1. Поняття арбітражного рішення. Винесення арбітражного рішення.
2. Особлива думка арбітра. Додаткові арбітражні рішення.
3. Особливості оскарження арбітражного рішення. Клопотання про скасування арбітражного рішення.
4. Особливості судового контролю за арбітражним рішенням.
5. Порядок визнання та приведення до виконання арбітражних рішень. Система екзекватури.
6. Підстави для відмови у виконанні арбітражних рішень.
7. Характеристика Нью-Йоркської Конвенції про визнання й приведення у виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р.
8. Процедура визнання й виконання іноземних арбітражних рішень в Україні.
9. Законодавство країн СНД про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень.

Казус 22.

Позивач (російське підприємство) звернувся до Дарницького районного суду м. Києва з клопотанням про визнання і приведення у виконання рішення МКАСу при ТПП Російської Федерації про стягнення заборгованості.

Відповідач просив у дозволі на виконання відмовити, посилаючись на те, що Арбітражним судом при ТПП РФ не були з'ясовані фактичні обставини справи, не правильно визначена сума боргу і відповідач не зміг взяти участь в засіданні касаційної інстанції – у Вищому арбітражному суді Російської Федерації..

Яке рішення повинен ухвалити Дарницький районний суд м. Києва.

Казус 23.

Українське підприємство звернулося до МКАСу при ТПП РФ з позовом до російського підприємства про стягнення заборгованості за контрактом.

В арбітражному застереженні було зазначено, що спори, які виникають з цього контракту, будуть вирішуватися МКАСом при ТПП РФ трьома арбітрами відповідно до Регламенту МКАСу при ТПП РФ.

Після прийняття справи до провадження позивачу і відповідачу було запропоновано обрати арбітра зі своєї сторони. Оскільки відповідач арбітра

зі своєї сторони не обрав, арбітра за відповідача було призначено постановою Президії МКАСу при ТПП РФ.

Відповідно Президією МКАСу при ТПП РФ було призначено Голову складу Арбітражного суду по справі.

Відповідач, отримавши цю постанову, висловив заперечення проти колегійного складу арбітрів, посилаючись на те, що після укладення контракту в наступному сторони уклали самостійний арбітражний договір, в якому передбачили, що спори, які можуть виникнути з цього контракту або в зв'язку із ним, підлягають вирішенню МКАСом при ТПП РФ одноособовим арбітром із застосуванням матеріального права РФ. В засіданні Арбітражного суду позивач підтвердив факт укладення арбітражного договору, але просив розглядати його як альтернативу арбітражній угоді, що містилася в контракті. Оскільки відповідач своєчасно тексту арбітражного договору не надіслав, в засідання Арбітражного суду не з'явився, справу було розглянуто в сформованому колегійному складі.

Оскільки боржник добровільно рішення арбітражу не виконав, українське підприємство звернулося до компетентного суду РФ із заявою про визнання і приведення у виконання рішення МКАСу при ТПП РФ.

Російське підприємство просило у виконанні арбітражного рішення відмовити, зазначивши підстави для відмови.

Які проблеми виникли в зв'язку із наявністю двох варіантів арбітражної угоди.

Які підстави мав право використати відповідач для оспорювання арбітражного рішення або для заперечення проти виконання арбітражного рішення.

Яке рішення має право прийняти компетентний державний суд по цій заяві.

Чи можна в цьому випадку застосувати норму ст.4 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» «відмов від права на заперечення».

Казус 24.

У 2019 р. компанія «У» звернулася до федерального суду в штаті Нью-Йорк із клопотанням про підтвердження арбітражного рішення, винесеного на його користь Міжнародним комерційним арбітражним судом при ТПП України. Відповідач — американська компанія «К» — наполягала на відмові у задоволенні клопотання української компанії на тій підставі, що арбітражне рішення ще не стало остаточним згідно із законодавством України. Компанія «К» пред'явила до Київського міського суду клопотання про скасування арбітражного рішення з причин наявності процесуальних порушень, а коли в його задоволенні було відмовлено, звернулася зі скаргою до Верховного Суду України. Американський суд розглядав клопотання компанії «У» про виконання арбітражного рішення в той самий час, коли скарга компанії «К» очікувала розгляду Верховним Судом України.

Федеральний суддя відкинув доводи відповідача і підтвердив арбітражне рішення, вказавши на те, що принцип остаточності арбітражних рішень міцно встановлений в американському праві й у праві України і тому для вирішення питання про можливість виконання арбітражного рішення немає необхідності очікувати постанови Верховного Суду України по скарзі американської компанії.

Чи правильним було твердження федерального судді щодо принципу остаточності арбітражних рішень.

Розкрийте сутність даного принципу, посилаючись на законодавство України та міжнародне законодавство з цього питання.

Який суд є компетентним розглядати клопотання про скасування рішення МКАСу при ТПП України.

Казус 25.

Українська компанія «Д», отримавши рішення МКАСу при ТПП України проти американської фірми, звернулася до компетентного суду США з клопотанням про визнання і приведення у виконання арбітражного рішення. Відповідач просив американський суд відмовити в задоволенні клопотання про підтвердження арбітражного рішення, винесеного МКАСом при ТПП України, посилаючись на те, що рішення «суперечить публічному порядку і праву України». Заява американської фірми щодо порушення публічного порядку та права була заснована на наступних доводах: недавні політичні зміни і потрясіння на Україні, неправильне застосування арбітром українського права у відношенні строків звернення з позовом, невказівка арбітром на мирову угоду сторін та його відмова розглянути докази, представлені відповідачем.

Американський суд відмовився взяти до уваги ці обставини, заявивши, що у виконанні іноземного арбітражного рішення може бути відмовлено, якщо воно суперечить публічному порядку тієї держави, де виноситься прохання про його виконання. Крім того, по американському праву під публічним порядком розуміються основні принципи моралі і справедливості, їх українське арбітражне рішення ніяким чином не порушує.

Чи правильними були доводи відповідача щодо порушення публічного порядку та права.

Чи правильно відмовив американський суд відповідачу.

Що розуміється під терміном «порушення публічного порядку» за законодавством України.

Н о р м а т и в н і а к т и т а л і т е р а т у р а

1. Буяновська О. Практика визнання та виконання рішень МКАС при ТПП України в іноземних державах відповідно до Нью-Йоркської конвенції 1958 р. / О. Буяновська // Право України. – 2014. - № 12. – С. 83-93

2. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 № 1798-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 6. ст.56 Дата оновлення: 16.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12/> (дата звернення: 28.08.2020).
3. Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж від 21.04.1961 р. Офіційний вісник України від 19.11.2004. 2004 р.. № 44. С.357. Ст. 2940. Дата оновлення: 07.01.1964. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_069 (дата звернення: 28.08.2020).
4. Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 р. № 2709-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 32. ст.422. Дата оновлення: 20.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15> (дата звернення: 28.08.2020).
5. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» від 24.02.1994 р. № 4002-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 25. ст.198. Дата оновлення: 15.12.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12> (дата звернення: 28.08.2020).
6. Конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень від 10.06.1958 р. Офіційний вісник України від 26.11.2004. 2004 р.. № 45. С.329. Ст. 3004. Дата оновлення: 07.07.2006. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_070 (дата звернення: 28.08.2020).
7. Коссак В. Проблеми застосування Віденської конвенції про договори міжнародної купівлі-продажу 1980 р. / В. Коссак // Право України. – 2013. – № 7. – С. 91-102.
8. Матвійчук В. К. Міжнародний комерційний арбітраж : практикум : у 7 кн. / В. К. Матвійчук, І. О. Хар. – К. : КНТ, 2007.
Кн. 2 : Статус партнерів. Форма зовнішньоторговельних контрактів. Платіжні умови. Забезпечення виконання зобов'язань. Проблеми застосування інституту позовної давності при укладанні зовнішньоторговельних контрактів. – 308 с.
9. Международный коммерческий арбитраж / В. В. Комаров, В. Н. Погорецкий. Х. : Право, 2009. 164 с.
10. Міжнародний комерційний арбітраж в Україні: теорія та законодавство / Торгово-промислова палата України ; під заг. ред. І. Г. Побірченко. – К. : Ін Юре, 2007. – 584 с.
11. Огляд практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду у справах щодо надання дозволу на виконання рішень міжнародних комерційних арбітражних судів та їх оспорування / Упоряд.: канд. юрид. наук Д. Д. Луспенник, канд. юрид. наук Ю. В. Черняк; відпов. за вип.: д-р юрид. наук М. М. Шумило. - Київ, 2019. - Вип. 2. - 33 стор. Режим доступу: https://icac.org.ua/wp-content/uploads/Oglyad_ICAC.pdf
12. Практика МКАС при ТПП України. Внешнеэкономические споры / под общ. ред. И. Г. Побирченко. – К. : Практис, 2006. – 864 с.
13. Притика Ю. Актуальні питання визначення понять визнання та виконання рішень іноземних судів Ю. Притика // Право України. – 2013. – № 7. – С. 199-207.
14. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 40-41, 42. ст.492 Дата оновлення: 13.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15/> (дата звернення: 28.08.2020).

